

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžr/17/2017
Identifikačné číslo spisu: 2015200922
Dátum vydania rozhodnutia: 26.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2015200922.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a z členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci navrhovateľa: X. E., bytom A., proti odporcovi: Okresný úrad Šaľa, katastrálny odbor, Hlavná 2/1, Šaľa, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. V 1955/2009-17 zo dňa 6. októbra 2015, za účasti účastníčky konania: X. E., bytom A., zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária - Mgr. Šiagyová, s.r.o., Jánošíkova 2, Šaľa, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č.k. 20Sp/35/2015-103 zo dňa 25. novembra 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 20Sp/35/2015-103 zo dňa 25. novembra 2016 po t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Rozhodnutie krajského súdu

1. Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom č.k. 20Sp/35/2015-103 zo dňa 25. novembra 2016 rozhodnutie Okresného úradu Šaľa, katastrálny odbor, č. V 1955/2009-17 zo dňa 06.10.2015 potvrdil. Odporcovi a účastníčke konania X. E. náhradu trov konania nepriznal.

2. Z predloženého administratívneho spisu žalovaného krajský súd zistil, že odporca rozhodnutím č. V 1955/2009-17 zo dňa 06.10.2015 podľa § 31 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z.z. zamietol návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností podaný na základe manželskej dohody o zúžení rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov uzatvorenej dňa 05.10.2009 vo forme notárskej zápisnice, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti v kat.úz. K. zapísané na LV č. XXXX. V odôvodnení rozhodnutia odporca konštatoval, že jeho predchádzajúce rozhodnutie vo veci zo dňa 29.01.2010, ktorým návrhu na vklad vyhovel, bolo zrušené na základe protestu prokurátora a že v ďalšom konaní bolo jeho povinnosťou manželskú dohodu preskúmať v súlade s ustanovením § 31 ods. 1 katastrálneho zákona,

nakoľko táto nie je zmluvou o prevode nehnuteľností. Zistil pritom, že manželská dohoda X. E. a X. E. o zúžení rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa vzťahuje na majetok, ktorý bol nadobudnutý pred uzatvorením tejto dohody, resp. že sa ňou majú meniť existujúce vlastnícke vzťahy, čo je v rozpore s ustanovením § 143a Občianskeho zákonníka, podľa ktorého dohoda manželov o zúžení rozsahu BSM môže byť uzatvorená len do budúcnosti, teda nemôže sa vzťahovať na majetok nadobudnutý pred uzatvorením tejto dohody, a sama o sebe nemôže byť právnym titulom pre zmenu v osobe vlastníka. V tejto súvislosti odporca poukazoval na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v rozsudku sp.zn. 2Sž-o-Ks 93/2006 a uzavrel, že na zápis predložená manželská dohoda je právnym úkonom, ktorý odporuje zákonu, a preto neboli splnené podmienky na vklad vlastníckeho práva. Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ opravný prostriedok, ktorým sa domáhal zrušenia napadnutého rozhodnutia.

3. Krajský súd poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 143a ods.1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, v § 31 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 162/1995 Zb. o katastri nehnuteľností, ktorú citoval, konštatoval, že odporca napadnutým rozhodnutím zamietol návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností podaný na základe dohody v tom čase manželov X. E. a X. E. uzatvorenej dňa 05.10.2009 podľa § 143a Občianskeho zákonníka o zúžení zákonom určeného rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva tak, že nehnuteľnosti v kat.úz. K. zapísané na LV č. XXXX, parc.č. XXXX/X - záhrady o výmere 695 m², parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 165 m² a rodinný dom súp.č. XXXX na parc. č. XXXX/X patriace v polovici do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, sa v tomto rozsahu stanú výlučným vlastníctvom X. E..

4. Za sporné v konaní medzi účastníkmi krajský súd považoval, či ustanovenie § 143a Občianskeho zákonníka dohodu manželov o zúžení bezpodielového spoluvlastníctva realizovanou formou umožňuje. Krajský súd uviedol, že v rozpore s názorom navrhovateľa pritom z hľadiska posudzovania práva vyplývajúceho manželom z ustanovenia § 143a Občianskeho zákonníka relevantnými nie sú dôvody, pre ktoré manželia dohodu uzatvorili, ani skutočnosť, že dohoda bola spísaná osobou notára vo forme notárskej zápisnice tak, ako to zákon vyžaduje.

5. Krajský súd konštatoval, že preskúmané rozhodnutie odporcu vychádza z právneho názoru Najvyššieho súdu SR deklarovaného v rozhodnutiach sp.zn. 1Sžr/129/2013 zo dňa 30.10.2014 a 2Sžr-o-Ks 93/2006 zo dňa 31.07.2007, podľa ktorého dohoda o zúžení bezpodielového spoluvlastníctva manželov nie je zmluvou o prevode nehnuteľnosti, na ktorú sa vzťahuje zúžený režim preskúmania podľa § 31 ods. 2 katastrálneho zákona, pričom súčasne dohoda manželov o zúžení BSM uzavretá podľa § 143a Občianskeho zákonníka nepredstavuje titul pre zmenu už existujúcich vlastníckych vzťahov a možno ju vzťahovať iba k majetku, ktorý v čase dohody nebol ešte manželmi do ich bezpodielového spoluvlastníctva nadobudnutý.

6. Krajský súd dospel k záveru, že postup a rozhodnutie odporcu netrpí pochybeniami majúcimi za následok porušenie práv navrhovateľa a argumentácia navrhovateľa v konaní neposkytla súdu žiaden dôvod odkloniť sa od vyššie uvedeného právneho názoru Najvyššieho súdu SR rešpektujúceho logický výklad súvisiacich ustanovení zákona, a preto napadnuté rozhodnutie ako vecne správne podľa § 250q ods. 2 O.s.p. v spojení s § 492 SSP (zákona č. 162/2015 Z.z.) potvrdil.

7. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd podľa § 246c ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p. s poukazom na skutočnosť, že v konaní úspešnému odporcovi v konaní žiadne trovy nevznikli a rovnako úspešná účastníčka konania X. E. si právo na ich náhradu neuplatnila.

II.

Odvolanie navrhovateľa

8. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Posudzujúc jeho odvolanie podľa obsahu v zmysle § 41 ods. 2 O.s.p. v spojení s 2051 ods. 2, s § 246c

ods. 1 O.s.p. a v spojení s § 492 ods.1 S.s.p. navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

9. Navrhovateľ v dôvodoch odvolania namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom. Výtýkal krajskému súdu, že svojim rozhodnutím ignoroval platné zákony Slovenskej republiky. Nesúhlasil s argumentáciou krajského súdu, keď svoj záver o správnom a zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu ustálil na základe právneho názoru Najvyššieho súdu SR deklarovaneho v rozhodnutiach sp.zn. 1Sžr/129/2013 zo dňa 30.10.2014 a 2Sžr-o-Ks 93/2006 zo dňa 31.07.2007. Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v uvedených rozhodnutiach považoval za nesprávny a v rozpore so zákonmi Slovenskej republiky. Navrhovateľ v odvolaní poukázal na skutkové okolnosti týkajúce sa vyporiadania majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva. Rozsudok krajského súdu z 25.11.2015 považoval za zmätočný a vzájomne si odporujúci vo viacerých bodoch. Predmetnú notársku zápisnicu považoval za platnú a právne záväznú pre všetkých vrátane štátne orgány. Navrhoval, aby si súd zadovážil spisový materiál okresného súdu vo veci riešenia jeho sporu s bývalou manželkou - účastníčkou konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva.

III.

Vyjadrenie účastníkov konania k odvolaniu navrhovateľa

10. Žalovaný správny orgán a účastníčka konania X. E. sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadrili, odvolací návrh nepodali.

IV.

Konanie pred odvolacím súdom

11. Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

12. Podľa § 492 ods. 1 S.s.p. konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok - S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania navrhovateľa (§ 246c ods. 1 prvá veta O.s.p. a § 212 ods. 1 O.s.p. a § 492 ods. 1 S.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p., § 492 ods. 1 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p. a s § 492 ods. 1 S.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

14. Predmetom odvolacieho konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd prvého stupňa podľa § 250q ods. 3 O.s.p. v spojení s § 491 S.s.p. potvrdil rozhodnutie Okresného úradu Šaľa, katastrálny odbor, č. V 1955/2009-17 zo dňa 06.10.2015.

15. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku navrhovateľa žalobcu a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť preskúmaného rozhodnutia odporcu.

16. Predmetom preskúmvacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie Okresného úradu Šaľa, katastrálny odbor - odporcu, č. V 1955/2009-17 zo dňa 06.10.2015, ktorým podľa § 31 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z.z. zamietol návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností podaný na základe manželskej dohody o zúžení rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov uzatvorenej dňa 05.10.2009 medzi navrhovateľom - X. E. a X. E., rod. I., vo forme notárskej zápisnice, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti v kat.úz. K. zapísané na LV č. XXXX.

17. Najvyšší súd v procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, obsiahnutých v odôvodnení napadnutého prvostupňového rozsudku, ktoré z tohto dôvodu neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

18. Odvolací súd po vyhodnotení odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu v zmysle ustanovenia § 219 ods. 2 v spojení s § 246c ods.1 O.s.p. a s § 492 ods. 1 S.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej, spolu so správnym poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Odvolací súd považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom. Aby neopakoval skutočnosti účastníkom známe, na zdôraznenie skutkových a právnych záverov k veci uvádza nasledovné.

19. Najvyšší súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že súd v procese súdneho prieskumu podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 250 l a nasl. O.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi.

20. Podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu. Predpokladom súdneho prieskumu podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku je zákonom zverená právomoc súdu rozhodovať o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov. Pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku okrem § 250a (§ 250l ods.1, 2 O.s.p.).

21. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

22. Pri preskúmvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O.s.p.).

23. V rámci správneho prieskumu súd skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

24. Odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého

rozhodnutia žalovaného správneho orgánu postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku citovaných vyššie, keď súdny prieskum rozhodnutia (vklad vlastníckeho práva) napadnutého opravným prostriedkom vykonal v súlade s platnou právnou úpravou katastrálneho zákona. Odvolací súd po vykonaní súdneho prieskumu preskúmaného rozhodnutia pri aplikácii zákonnej úpravy katastrálneho zákona v spojení s právnou úpravou Občianskeho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako súd prvého stupňa, a to že námietky navrhovateľa uvedené v jeho opravnom prostriedku neboli spôsobilé zvrátiť správnosť a zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

V.

Právne posúdenie odvolacím súdom

25. Podľa čl.1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

26. Podľa čl. 2 ods.2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

27. V zmysle čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát. Základnou premisou materiálneho právneho štátu prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasťou okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodíť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I. ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I. ÚS 10/98)“. (I. ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750).

28. Z uvedeného vyplýva, že pre zabezpečenie materiálneho právneho štátu je povinnosťou mocenských orgánov štátu konať a rozhodovať v súlade so zákonom v zmysle čl. 2 ods.2 ústavy.

29. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

30. Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Vplyvom ústavy dochádza k vsunutiu jej obsahovo-hodnotových vlastností do všeobecných pojmov zákona tak, aby bol zabezpečený ústavne konformný výklad. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je súčasťou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Práve tu je ťažisko činnosti správneho súdnictva, pretože dikcia zákona nemôže byť interpretovaná izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

31. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v

zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

32. Práva k nehnuteľnostiam sa do katastra zapisujú vkladom práv k nehnuteľnostiam do katastra (ďalej len „vklad“), záznamom práv k nehnuteľnostiam do katastra (ďalej len „záznam“) a poznámkou o právach k nehnuteľnostiam v katastri (ďalej len „poznámka“). Zápisom práv k nehnuteľnostiam sa rozumie vklad, záznam a poznámka. Zápisy práv k nehnuteľnostiam majú právotvorné, evidenčné alebo predbežné účinky podľa tohto zákona. (§ 4 katastrálneho zákona)

33. Vklad je úkon správy katastra; vkladom vzniká, mení sa alebo zaniká právo k nehnuteľnostiam. Záznam je úkon správy katastra plniaci evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam. Poznámka je úkon správy katastra, ktorý je určený na vyznačenie skutočností alebo pomeru vzťahujúceho sa na nehnuteľnosti alebo na osobu a ktorý nemá vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam. (§ 5 katastrálneho zákona)

34. V katastrálnom konaní sa zapisujú práva k nehnuteľnostiam, rozhoduje sa o zmenách hraníc katastrálnych území, o prešetrovaní zmien údajov katastra, o oprave chýb v katastrálnom operáte a o obnove katastrálneho operátu. (§ 22 ods.1 katastrálneho zákona)

35. Podľa § 31 ods.1, 2, 3 katastrálneho zákona okresný úrad preskúma zmluvu z hľadiska, či obsahuje podstatné náležitosti zmluvy, či je úkon urobený v predpísanej forme, či je prevodca oprávnený nakladať s nehnuteľnosťou, či sú prejavy vôle dostatočne určité a zrozumiteľné, či zmluvná voľnosť alebo právo nakladať s nehnuteľnosťou nie sú obmedzené, či zmluva neodporuje zákonu, či zákon neobchádza a či sa neprieči dobrým mravom. Pri rozhodovaní o vklade prihliada okresný úrad aj na skutkové a právne skutočnosti, 10b) ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu.

Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, ktorá bola vyhotovená vo forme notárskej zápisnice alebo autorizovaná advokátom, okresný úrad posudzuje zmluvu iba z pohľadu, či je súladná s katastrálnym operátom a či sú splnené procesné podmienky na povolenie vkladu.

Ak sú podmienky na vklad splnené, okresný úrad vklad povolí; inak návrh zamietne.

36. Predpokladom povolenia vkladu práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností na základe zmluvného právneho úkonu alebo iného právneho úkonu zákonom predpokladaného je splnenie zákonných podmienok ustanovených v § 31 ods.1 katastrálneho zákona. Pri rozhodovaní o povolení vkladu príslušný správny orgán prihliada aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu, a v rámci tohto prieskumu posudzuje súlad zmluvného dojednania účastníkmi zmluvného záväzku so zákonom.

37. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca zveril do právomoci okresnému úradu, katastrálny odbor, ako orgánu štátnej správy na úseku katastra v konaní o povolení vkladu práva viažuceho sa k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností na základe zmluvného právneho úkonu alebo iného právneho úkonu zákonom predpokladaného okrem splnenia ďalších zákonných podmienok skúmať aj jej súlad so zákonom. Jeho povinnosťou pri posudzovaní platnosti zmluvy a súčasne jej súladu so zákonom je v zmysle ustanovenia § 3 správneho poriadku postupovať v súlade s ustanoveniami Občianskeho zákonníka, ako aj ďalšími právnymi predpismi, ktoré sa vzťahujú na posúdenie právneho úkonu zakladajúceho vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností účastníkov tohto právneho úkonu, na základe ktorého bol zmluvný záväzok zmluvných strán uzavretý.

38. Inštitút vkladu je založený na základe konštitutívnosti, čo znamená, že zmluvné vecné práva k nehnuteľnostiam vznikajú, menia sa a zanikajú vkladom do katastra.

39. Okresný úrad odbor katastrálny je ako orgán štátnej správy súčasťou výkonnej moci štátu a je v jeho kompetencii rozhodovať, či sú splnené podmienky na povolenie zápisu práv k nehnuteľnostiam do katastra. Vkladové konanie ako návrhové správne konanie sa začína na návrh účastníka konania. V priebehu vkladového konania správny orgán posudzuje podstatné náležitosti príslušného zmluvného typu a to z hľadiska kritérií, ktoré sú uvedené v ustanovení § 31 ods. 1 a 2 katastrálneho zákona a predmetnú zmluvu posudzuje aj v intenciách ustanovení právneho predpisu viažuceho sa k posudzovanému zmluvnému záväzku jeho účastníkov. To znamená, že vkladové konanie predstavuje rozhodovací procesný postup, pri ktorom správny orgán na základe predložených písomných podkladov podľa § 31 katastrálneho zákona posudzuje všetky skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu. Výsledkom tohto rozhodovacieho procesného postupu je rozhodnutie o povolení vkladu alebo rozhodnutie o zamietnutí návrhu na vklad, pokiaľ správny orgán zistí, že zmluva predložená s návrhom na vklad práva do katastra nehnuteľností nie je v súlade so zákonom resp. mu odporuje.

40. Vychádzajúc zo skutkových okolností danej veci vyplýva, že medzi účastníkmi konania ostalo sporné, či správa katastra v súlade so zákonom zamietla návrh vkladu vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam na základe manželskej dohody o zúžení rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov uzavretej dňa 05.10.2009 vo forme notárskej zápisnice N 317/209, NZ 33821/2009 medzi žalobcom a X. E., rod. I..

41. Z obsahu predložených spisov odvolací súd mal preukázať, že predmetom súdneho preskúmavacieho konania je rozhodnutie, ktorým odporca zamietol návrh na vklad vlastníckeho práva podľa dohody o zúžení zákonom stanoveného rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, spisanej do notárskej zápisnice. Účastníci tejto dohody sa dohodli o zúžení zákonom stanoveného rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov v zmysle § 143a ods. 1 Občianskeho zákonníka (OZ). Odporca zamietnutie návrhu na vklad odôvodnil tým, že neboli splnené podmienky na vklad, pretože dohoda o zúžení rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov nie je právnym titulom vzniku alebo zániku vlastníckeho práva. Krajský súd sa s týmto názorom v zásade stotožnil.

42. Podľa § 143a ods.1, 2 OZ manželia môžu dohodou rozšíriť alebo zúžiť zákonom určený rozsah bezpodielového spoluvlastníctva. Obdobne sa môžu dohodnúť aj o správe spoločného majetku. Manželia sa môžu dohodnúť, že vyhradia vznik bezpodielového spoluvlastníctva ku dňu zániku manželstva. Dohoda podľa odsekov 1 a 2 vyžaduje formu notárskej zápisnice. Manželia sa môžu voči inej osobe na túto dohodu odvolať len vtedy, ak jej je táto dohoda známa.

43. Ustanovenie § 143a Občianskeho zákonníka, zavedené s účinnosťou od 1. januára 1992 novelou Občianskeho zákonníka - zákonom č. 509/1991 Zb., odstránilo rigoróznosť dovtedajšej úpravy a umožnilo, aby si manželia svoje vzájomné majetkové vzťahy upravili zmluvne odlišne od zákonnej úpravy. Takejto dohode však nemožno priznať „retroaktívne“ právne účinky s ohľadom na princíp právnej stability a istoty v právnom štáte, a to aj s ohľadom na požiadavku istoty tretích osôb (napr. veriteľov), pretože vyňatím z bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa majetok stáva predmetom voľnej dispozície jedného z manželov. Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov totiž nemožno považovať za vnútornú záležitosť manželov, ale za právny inštitút, ktorý sa dotýka aj iných (fyzických a právnických) osôb a má svoje právne dôsledky v rôznych sférach života spoločnosti a na právne vzťahy, ktoré v nich vznikajú.

44. V teórii, ale aj v praxi bola nejednotne chápaná a vykladaná otázka možnosti notárskou zápisnicou zúžiť alebo rozšíriť zákonom ustanovený rozsah majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov aj vo vzťahu k už nadobudnutému majetku.

45. Z judikatúry Najvyššieho súdu publikovanej v Zbierke súdnych rozhodnutí pod č. R 30/2008

vyplýva, že - I. Dohodou o rozšírení alebo zúžení rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov uzavretou podľa § 143a ods. 1 OZ nemožno meniť už existujúce vlastnícke vzťahy, II. Dohoda podľa § 143a OZ môže upravovať len režim nadobúdania vecí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov v budúcnosti, ale sama osebe nemôže byť právnym titulom pre zmenu vlastníckych vzťahov manželov založených pred jej uzavretím.

46. Z uvedeného je zrejmé, že najvyšší súd sa priklonil k takému výkladu, že dohodou (vo forme notárskej zápisnice) už nemožno meniť existujúce vlastnícke vzťahy, teda že takáto dohoda sa nemôže vzťahovať na majetok už patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Preto sa aj odvolací súd, v súdnom preskúmvacom konaní v danej veci stotožnil s výkladom, ktorý stanovil požiadavky, ktoré musia byť splnené pri uzavieraní takýchto dohôd, a to, že môžu byť uzavreté len - 1. medzi manželmi, 2. počas trvania manželstva a 3. do budúcnosti, teda nemôžu sa vzťahovať na majetok, ktorý bol nadobudnutý pred uzavretím takejto dohody, lebo tieto požiadavky sú plne v súlade so znením ustanovenia § 143a Občianskeho zákonníka. Aj podľa názoru odvolacieho súdu nemožno dohodou, uzavretou podľa § 143a Občianskeho zákonníka, meniť už existujúce vlastnícke vzťahy, lebo takýto výklad uvedeného zákonného ustanovenia by bol v priamom rozpore s jeho znením. Dohoda manželov o rozšírení alebo zúžení zákonného rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov nemôže nahradiť zmluvu o zmene vlastníctva (kúpnopredajnú, darovaciu, výmennú).

47. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd nemohol stotožniť s argumentáciou navrhovateľa uvedenou v dôvodoch jeho odvolania, ktorou nesúhlasil s názorom krajského súdu ako aj s názorom žalovaného správneho orgánu vo vzťahu k aplikácii právnej úpravy ustanovenej v § 143a ods.1 OZ.

48. Vzhľadom k uvedenému odvolací súd dospel k zhodnému záveru ako súd prvého stupňa, že žalovaný správny orgán pri rozhodovaní o návrhu na vklad vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam na základe manželskej dohody o zúžení bezpodielového spoluvlastníctva manželov postupoval a rozhodol v súlade so zákonom, vychádzajúc z logického a ústavne konformného výkladu ustanovení katastrálneho zákona v spojení s ustanoveniami Občianskeho zákonníka.

49. Pokiaľ navrhovateľ v dôvodoch odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa namietal zmätočnosť napadnutého rozsudku bez ďalšieho odôvodnenia, odvolací súd považoval jeho námietku za nedôvodnú. Skutkové zistenia vyplývajúce zo spisu krajského súdu potvrdzujú, že súd prvého stupňa vykonal súdny prieskum napadnutého rozhodnutia odporcu náležite a svoje skutkové zistenia a právne závery v napadnutom rozsudku aj náležite odôvodnil v súlade s právnou úpravou ustanovenou v § 157 ods.2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. a v spojení s § 491 ods. 1 S.s.p..

50. Najvyšší súd z dôvodov uvedených vyššie nepovažoval námietky navrhovateľa vznesené v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa za relevantné na vyhovenie jeho odvolacieho návrhu, a preto pokiaľ súd prvého stupňa preskúmvané rozhodnutie žalovaného správneho orgánu potvrdil, odvolací súd napadnutý rozsudok prvostupňového súdu podľa § 250ja ods.3 veta druhá O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 a s § 219 ods. 1, 2 a s § 492 ods. 1 S.s.p. ako vecne a právne správny potvrdil.

51. Odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal v zmysle § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a s § 250k ods. 1 v spojení s § 492 ods.1 S.s.p., pretože navrhovateľ v tomto konaní nemal úspech a žalovanému správne mu orgánu ako aj účastníčke konania náhradu trov preskúmvacieho konania zákonodarca nepriznáva.

52. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1 .mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.